

Càpsula de recerca

La teva recerca
Open Access

Mercè Montanyà

QUÈ S'ENTÉN PER OBERT?

Entenem com a **open access** la disponibilitat gratuïta a la xarxa, permetent-ne a qualsevol usuari la lectura, la descàrrega, la còpia, la distribució, la impressió, la cerca o l'ús per a qualsevol propòsit legal, sense cap mena de barrera econòmica, legal o tècnica.

Manifest de Budapest, febrer 2002

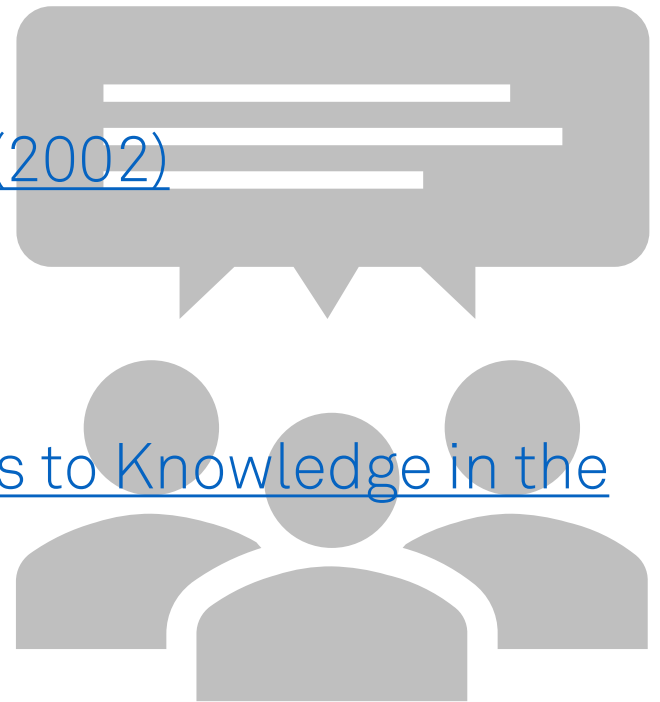
ACCÉS OBERT - ACCÉS GRATUÏT

ELS FONAMENTS DE L'OA: LES 3 DECLARACIONS

Els orígens del moviment OA cal buscar-los en el compromís social i científic a nivell internacional, avalat i ratificat en les següents declaracions:

1. [Budapest Open Access Initiative \(2002\)](#)
2. [Declaració de Bethesda \(2003\)](#)
3. [Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities \(2003\)](#)

LLEI DE LA CIÈNCIA, TECNOLOGIA I INNOVACIÓ

La [Llei 14/2011, d'1 de juny, de la Ciència, Tecnologia i la Innovació](#), en el seu article 37, disposa que els investigadors que participen en projectes competitiu nacionals, han de fer pública una versió digital dels seus articles acceptats per les revistes el més aviat possible i com a molt tard dotze mesos després de la data oficial de publicació.

La UVic-UCC, amb la seva [política institucional d'accés obert](#) i mitjançant el [RIUVIC](#), repositori institucional, ofereix als investigadors les eines per a l'acompliment de l'article 37 de la Llei.

LLEI DE LA CIÈNCIA, TECNOLOGIA I INNOVACIÓ

Documents de referència

[Ley 14/2011, de 1 de junio, de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación \(article 37, Difusión en acceso abierto\)](#)

[Recomendaciones para la implementación del artículo 37 de la Ley de la Ciencia \(FECYT, 2014\)](#)

[Guia de les universitats catalanes per al compliment dels mandats d'accés obert per a publicacions de la Llei de la ciència espanyola i de l'Horitzó 2020 de la Unió Europea \(CSUC, 2015\)](#)

[Bones pràctiques de les universitats catalanes per al compliment dels mandats d'accés obert per a publicacions de la Llei de la ciència espanyola i de l'Horitzó 2020 de la Unió Europea \(CSUC, 2015\)](#)

[Guia per al compliment dels mandats d'accés obert per a publicacions de la Llei de la ciència espanyola i de l'H2020 de la Unió Europea \(UVIC-UCC, 2015\)](#)

[Com complir amb els mandats d'accés obert \(CRUE-REBIUN, 2015\)](#)

[Conserva els teus drets d'autor davant les editorials \(CRUE-REBIUN, 2015\)](#)

PROPIETAT INTEL·LECTUAL I DRETS D'AUTOR

PROPIETAT INTEL·LECTUAL

L'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual classifica les diferents facetes de la propietat intel·lectual en dues branques principals: d'una banda trobem els drets lligats a la propietat industrial (patents, marques, dissenys industrials i denominacions d'origen), i d'una altra el **dret d'autor i els drets connexos**.

A la legislació espanyola s'entén com a propietat intel·lectual només aquest segon vessant.

PROPIETAT INTEL·LECTUAL I DRETS D'AUTOR

DRETS D'AUTOR

D'una banda, els drets morals, irrenunciables i inalienables, com el dret de reconeixement d'autoria i el dret d'integritat de l'obra, entre altres.

D'altra banda, els drets transferibles i de durada limitada en el temps.

DRETS CONNEXOS

Els drets connexos o drets afins són un conjunt de drets que la llei atorga a artistes intèrprets o executants, productors de fonogrames i de gravacions audiovisuals i emissores de radiodifusió, entre d'altres.

PROPIETAT INTEL·LECTUAL I DRETS D'AUTOR

DRETS D'EXPLOTACIÓ

L'autor té els drets d'explotació de la seva obra, de qualsevol forma i per qualsevol mitjà. Aquests drets inclouen la seva facultat d'autoritzar-ne la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació. Una obra no pot ser explotada sense la seva autorització, excepte en determinats casos previstos en la llei.

DOMINI PÚBLIC

És la situació en què queden les obres literàries, artístiques o científiques quan venç el termini de protecció dels drets econòmics o d'explotació. Una obra que es troba en domini públic pot ser explotada lliurement, però n'hem de respectar l'autoria i la integritat.

Conserva els teus drets d'autor davant les editorials

Tingues en compte abans de signar el contracte

Versió del document que es pot dipositar en obert

Consulta

SHERPA
RoMEO

DULCINEA

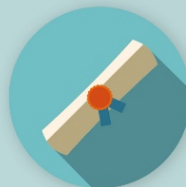
Quan es pot dipositar en obert

Embargament

Temps que l'editorial es reserva per distribuir en exclusiva l'article

Quins drets d'explotació conserva l'autor sobre el document cedit a l'editorial

Inclou una addenda

Al signar el contracte afegeix que està subjecte a les condicions de l'addenda que s'adjunta

Publicar en obert és totalment compatible amb l'edició comercial

Si cedeixes tots els teus drets, és possible que no puguis ...

Posar el teu treball en la teva web o un repositori.

Fer servir una còpia del teu treball per distribuir-la entre els teus estudiants o en un curs.

Fer servir la teva publicació com a base per a futurs articles.

Amb elles mostraràs quines condicions poses per fer servir la teva obra.

CC creative commons

crue

Universidades Españolas Red de Bibliotecas REBIUN

REBIUN. *Conserva els teus drets d'autor davant les editorials*

Biblioteca
UVIC | UVIC-UCC

www.uvic.cat/biblioteca

08/05/2019

LLICÈNCIES CREATIVE COMMONS

Són llicències que permeten regular els drets d'autor, de forma més matisada, a criteri del titular dels drets, i ofereixen així la possibilitat de desenvolupar noves vies de col·laboració. Pots consultar la pàgina de [Creative Commons](https://creativecommons.org/) per a més informació sobre aspectes generals, en especial el sistema de llicències que permeten establir criteris sobre com s'autoritza l'explotació.

LAS COMBINACIONES, DE UN VISTAZO

	SI VEO ESTA LICENCIA...	YO PUEDO ...	SI...	
MÁS PERMISIVA	PUBLIC DOMAIN	Domínio Público (CCO): Europeana, Figshare, Open Goldberg V.	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Copiar Remezclar Ganar dinero 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor (en algunas jurisdicciones)
	CC BY	Reconocimiento (by): PLOS, Saylor.org.	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Remezclar Ganar dinero 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor
	CC BY SA	Reconocimiento – CompartirIgual (by-sa): Wikipedia, Wikimedia, Arduino, P2PU	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Remezclar Ganar dinero 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor Mantengo la misma licencia (by-sa)
	CC BY ND	Reconocimiento – SinObraDerivada (by-nd): Drupal, Behance, GNU, Free Software Foundation.	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Ganar dinero 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor No hago remezclas
	CC BY NC	Reconocimiento – NoComercial (by-nc): Brooklyn Museum, Wired.com Photography	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Remezclar 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor No gano dinero
	CC BY NC SA	Reconocimiento – NoComercial – CompartirIgual (by-nc-sa): MIT Open CourseWare	<ul style="list-style-type: none"> Compartir Remezclar 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor No gano dinero Mantengo la misma licencia (by-nc-sa)
MÁS RESTRICTIVA	CC BY NC ND	Reconocimiento – NoComercial – SinObraDerivada (by-nc-nd): Videos TED Talks, Propublica	<ul style="list-style-type: none"> Compartir 	<ul style="list-style-type: none"> Menciono al autor No hago remezclas No gano dinero Mantengo la misma licencia (by-nc-nd)

VIES DE L'ACCÉS OBERT

VIA VERDA

L'autor arxiva en un repositori l'article publicat o el manuscrit final revisat per experts després de la seva publicació sovint amb un període d'embargament.

VIA DAURADA

L'article es troba disponible immediatament en accés obert. L'autor, universitat, centre de recerca o agència de finançament es fa càrrec del cost de publicació (APC).

VIA HÍBRIDA

Les revistes de subscripció on alguns dels seus articles es publiquen en accés obert previ pagament del cost de publicació (APC).

PREPRINT - POSTPRINT

Preprint

- Versió original de l'article enviat per l'autor a l'editorial, abans de la corresponent revisió per parells (peer reviewed).

Postprint (author's final draft)

- Versió revisada (peer reviewed) per l'editor que aquest envia a l'autor abans de la publicació de la revista. Es tracta de la versió pendent de publicar (sense maquetació). Algunes editorials també l'anomenen: final author version (accepted manuscript); accepted author manuscript; preprint; author accepted version of the work; the original version after any changes made during peer review but before anything editing, etc.

Postprint (published version)

- Versió final ja publicada a la revista científica. Es tracta del PDF publicat amb la maquetació de l'editor i que conté l'ISSN, el volum, la paginació, el logo, etc. Algunes editorials també l'anomenen: published journal article; final PDF version; final paper; PDF editorial; version or record, etc.

Versions dels articles científics i accés obert

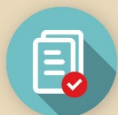
Draft / Discussion Paper
(Esborrany de treball)

Preprint / Submitted Version
(Versió enviada a l'editor)

Revisió per parells

Postprint / Accepted Manuscript
(Versió final dels autors que inclou els canvis proposats pels revisors). També anomenada Author's final version

Published Version
(Versió final publicada per l'editor)

Consulteu la política de la revista/ editorial per tal de comprovar quina versió es pot dipositar en un repositori

Investigador: conserva totes les versions del cicle de vida dels teus documents

Les grans editorials científiques acostumen a permetre el dipòsit d'aquesta **versió en repositori**

Versions aptes per al compliment dels requeriments de la Ley de la Ciencia i Horitzó 2020

POLÍTIQUES EDITORIALS

SHERPA/ROMEO

Base de dades en la qual podem consultar les Polítiques de copyright de les editorials de revistes internacionals abans de procedir a l'autoarxiu de les nostres publicacions en el repositori institucional.

DULCINEA

L'objectiu del projecte Dulcinea és conèixer les polítiques editorials de les revistes espanyoles respecte a l'accés als seus arxius, els drets d'autor sobre els mateixos i com aquests poden afectar la seva posterior autoarxiu en repositoris institucionals o temàtics.

QUI PAGA L'OPEN ACCESS?

L'edició d'articles implica una despesa, la taxa de processament de l'article, que pot ser assumida per les subscripcions, per la pròpia editorial, pels autors o agències finançadores.

APC (Article Processing Charge)

Taxa per cobrir els costos d'edició en editorials

Double dipping

Cost per publicar en accés obert + cost per accedir al contingut

Subscripció

Cal subscriure's a la publicació per consultar els articles en accés obert

ENTITATS FINANÇADORES DE L'ACCÉS OBERT

Horitzó 2020 és un programa marc de la Unió Europea que concentra gran part de les activitats de recerca i innovació per al període 2014-2020.

En el marc de l'Horitzó 2020, la Comissió Europea va iniciar l'any 2015 l'**Open Research Data Pilot** que requeria als projectes d'unes àrees concretes, l'elaboració d'un pla de gestió de dades i la publicació en accés obert de les dades.

Els articles hauran d'estar disponibles en un repositori d'accès obert no més tard de sis mesos després de la seva publicació (12 mesos per als articles de ciències socials i humanitats).

ENTITATS FINANÇADORES DE L'ACCÉS OBERT

Plan Estatal de Investigación Científica y Técnica y de Innovación 2017-2020

Pla Estatal de Recerca Científica i Tècnica i d'Innovació 2017-2020 és, conjuntament

amb la el pla del període 2013-2016 estatal, l'instrument clau de l'administració General de l'Estat, pel desenvolupament i consecució dels objectius de l'estratègia espanyola de recerca, i l'estratègia de Europa 2020 i només inclou les ajudes estatals a la I+D+i.

Aquest pla fa referència a l'accés obert a resultats i dades de recerca, on es menciona, entre d'altres, que els treballs publicats en revistes científiques finançats a través del Pla s'han de dipositar en repositoris institucionals i/o internacionals, en obert, en compliment de l'art. 37 de la Llei de la Ciència i de recomanacions europees en matèria de ciència en obert.

Com complir amb els mandats d'accés obert

Ley de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación (art. 37) i Programa Horitzó 2020 (art. 29.2)

A qui afecta

Investigadors que publiquin els resultats de la seva investigació

Què obliga a dipositar

Les **publicacions** (en la seva versió final) resultat de la seva investigació en un repositori institucional o temàtic

Quan dipositar en els repositoris

Ley de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación
Màxim 12 mesos des de la seva publicació

Horitzó 2020
Entre 6 i 12 mesos des de la seva publicació

Em poden afectar altres mandats?

SÍ,

la teva universitat, govern autonòmic, etc. poden tenir a més, un mandat específic d'accés obert. Si es així, n'auràs de conèixer les condicions.

Com

Revista o article publicat en accés obert (via daurada o híbrida amb pagament d'APC)

Dades d'Investigació en obert

Revista comercial (revisar la política de l'editorial per comprovar versió i embargament). Habitualment el postprint

→ Pla Pilot **Horitzó 2020**

Tipus de versions

Draft/Discussion Paper (Esborrany)

Preprint/Submitted Version (Versió enviada a l'editor)

Postprint/Accepted Manuscript (Versió final de l'autor amb revisions)

Published Version (Versió final publicada)

crue

Universidades Españolas

Red de Bibliotecas REBIUN

REBIUN. *Com complir amb els mandats d'accés obert*

Biblioteca
UVIC | UVIC-UCC

www.uvic.cat/biblioteca

08/05/2019

I AMB LES DADES DE RECERCA, QUÈ?

Es consideren **dades d'investigació o recerca** tot aquell material generat o recol·lectat durant el desenvolupament d'una investigació i que serveix com a evidència d'aquesta investigació. La tipologia i la varietat de les dades són molt àmplies: poden ser dades numèriques, descriptives o visuals, i dades sense tractar o dades tractades i analitzades.

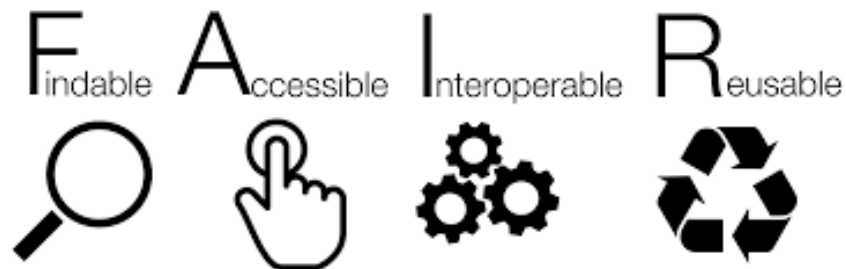
Es parla de **dades en obert** quan s'hi pot accedir d'una manera **lliure i gratuïta** i es poden **reutilitzar** per a altres investigacions.

Publicar les dades en obert permetrà tenir una correcta preservació, explotació, reproducció i visibilitat, i promourà la ciència oberta i afavorirà el coneixement i la innovació.

I AMB LES DADES DE RECERCA, QUÈ?

Des del 2017, l'Open Research Data Pilot s'ha extès a totes les àrees dels projectes finançats per l'H2020 i, per tant, requereix la publicació en obert de les dades en tots els projectes.

A més, cal que les dades siguin **FAIR**, és a dir que siguin trobables (**F**indable), accessibles (**A**ccessible), interoperables (**I**nteroperable) i reutilitzables (**R**eusable).

El cicle de les dades científiques

Ajuda a planificar la investigació

Universidades Españolas Red de Bibliotecas REBIUN

El personal de la teva Biblioteca et pot assessorar

REBIUN. *El cicle de les dades científiques*

PLA DE GESTIÓ DE DADES

El [Pla de Gestió de Dades](#) o DMP (Data Management Plan) és un document formal que descriu les dades que es generen o recol·lecten al llarg d'un projecte.

El Programa H2020 demana que s'elabori un **PGD** per a cada projecte. La primera versió s'ha de lliurar durant els sis primers mesos.

RESEARCH DATA MANAGEMENT PLAN

Pla de Gestió de Dades de Recerca

ET PODEM
AJUDAR!

Contacte
biblioteca@uvic.cat

<https://dmp.csuc.cat>

Tenim un projecte **Horitzó 2020**
i hem de presentar un
Research Data Management Plan

CREAR

Contesta les preguntes i obtindràs un Research Data Management Plan (DMP) FAIR per a Horitzó 2020

COMPARTIR

Col·labora amb d'altres investigadors atorgant permisos de lectura, escriptura o co-administració

EXPORTAR

Exporta el teu document a DOCX, PDF, xml...

CSUC

Consorci de
Serveis Universitaris
de Catalunya

CC-BY 4.0

CSUC. *Research Data Management Plan*

PLA DE GESTIÓ DE DADES

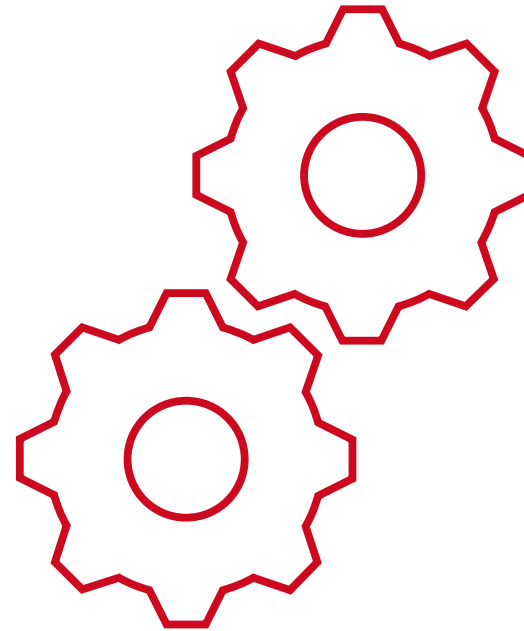
Més recursos per crear i gestionar el Pla de Gestió de Dades

[DMP Online](#)

[PGD Online](#)

[DMP Tool](#)

[Com fer un DPM](#)

10 passos per elaborar un Pla de Gestió de Dades

Un **Pla de Gestió de Dades** (PGD) o Data Management Plan (DMP) és un **document formal**, que es presenta a l'inici de la investigació, en el qual es

descriu què es farà amb les dades al llarg i després de finalitzar la investigació i que es pot modificar si es produeixen canvis en la mateixa.

Per què?

És una **bona pràctica**, és un **element clau de l'Open Science** i és **obligatori** als nous projectes H2020.

Eines gratuïtes per elaborar un PGD

PGDonline
(Consorci Madroño)
<http://dmp.consorciomadrono.es/>

DMPonline (Digital Curation
Centre, UK)
<https://dmponline.dcc.ac.uk/>

01
Reviseu els **requeriments** de l'ens finançador (H2020).

02
Identifiqueu les dades: tipologia, procedència, volum, formats i fitxers.

03
Definiu com s'organitzaran i gestionaran les dades: nom dels fitxers, control de versions, programari necessari...

04
Expliqueu com es documentaran les dades: identifiqueu la informació a processar, consulteu si hi ha estàndards o esquemes de metadades, identifiqueu eines per a gestionar-los.

05
Descriu els processos que asseguruen una **bona qualitat de les dades**.

06
Prepareu una estratègia d'emmagatzemament (durant el procés) i de preservació de dades (repositori).

07
Definiu les polítiques de dades del projecte: qüestions sobre propietat intel·lectual i com es tractaran les dades sensibles i personals.

08
Describeu com es difondran les dades: on, quines, quan es difondran. Si publicareu les dades en un repositori, com a informació suplementària de l'article o com un "data paper".

09
Assigneu rols i responsabilitats a les persones i organitzacions participants en el projecte.

10
Prepareu un pressupost realista: la gestió de dades costa temps i diners en termes de programari, maquinari, serveis i personal

Universidades Españolas Red de Bibliotecas REBIUN

Adaptat de Michener, WK. Ten simple rules for creating a good data management plan. PLOS Comp Biol. 2015; 11(10)

El personal de la teva Biblioteca et pot assessorar

REBIUN. 10 passos per elaborar un Pla de Gestió de Dades

ON DIPOSITAR LES DADES DE RECERCA?

Les dades de recerca es poden dipositar als repositoris que permeten emmagatzemar, preservar i cercar grups de dades (datasets) i les seves metadades.

Repositoris segons àmbit temàtic: re3data.org

Dipositar en altres repositoris: [DRYAD](https://www.dryad.org/), [figshare](https://www.figshare.com/), [Zenodo](https://zenodo.org/), [MendeleyData](https://www.mendeley.com/data/)

Per a més informació podeu consultar els documents següents:

[Recomanacions per seleccionar un repositori per al dipòsit de dades de recerca.](#)

GT de Suport a la Recerca, CBUC, 2016.

[Taula comparativa dels diferents repositoris multidisciplinars.](#) Extret del document "Recomanacions per seleccionar un repositori per al dipòsit de les dades de recerca", GT de Suport a la Recerca, CBUC, 2016.

DADES DE CARÀCTER PERSONAL A LA RECERCA

És dada personal qualsevol informació que faci referència a persones físiques identificades o identificables. És a dir, quan es pugui identificar una persona per mitjans directes o indirectes (mitjançant qualsevol informació física, fisiològica, psíquica, econòmica, cultural o social), sense que siguin necessaris esforços desproporcionats.

No només són dades personals les dades identificatives, com el nom i cognom, el DNI, o l'adreça, sinó qualsevol dada que pugui identificar una persona, directament o amb combinació d'altres dades.

DADES DE CARÀCTER PERSONAL A LA RECERCA

Les dades especialment protegides, o dades sensibles requereixen d'un tractament especial. Són les dades sobre **la salut, l'origen racial o ètnic, la vida sexual, la ideologia, l'afiliació sindical, la religió o les creences**. També tenen una consideració especial les dades sobre **infraccions administratives i penals**. A partir del maig de 2018 les **dades genètiques i les biomètriques** passaran a ser considerades com a dades sensibles.

NO són dades personals, les dades relatives a **persones jurídiques**, ni tampoc les relatives a **persones ja mortes**.

DADES DE CARÀCTER PERSONAL A LA RECERCA

CER
**Comitè d'Ètica
de la Recerca**

UVIC·UCC

La Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya disposa del [Comitè d'Ètica de la Recerca](#) (en endavant CER) que possibilita, a tots els grups de recerca, càtedres, centres d'estudi i centres de recerca i transferència de coneixement que ho requereixin, accedir a consulta, assessorament i dictamen dels projectes de recerca a implementar.

Moltes gràcies
per la vostra atenció

merce.montanya@uvic.cat

Més informació:

<https://www.uvic.cat/biblioteca/suport-la-recerca>